

Миомир Милинковић

Универзитет у Крагујевцу

Учитељски факултет

Ужице

УДК: 821.163.41.09-1:398]:81'367

ИД БРОЈ: 188140044

Оригинални научни рад

Примљен: 1. 8. 2011.

Прихваћен: 10. 10. 2011.

УСМЕНА ЛИРИКА ЈУЖНЕ СРБИЈЕ

Айсџиракџи: У раду се истражује усмена традиција јужне Србије и начином поетског исказивања духовног менталитета становништва из тих крајева. Аутор се бави тематском и идејном структуром, стилем и језиком и естетском вредношћу песама из јужне Србије. Даје кратак преглед ранијег изучавања усменог наслеђа из ових крајева Србије. Песме групише и анализира по тематским мотивима и изворима инспирације.

Кључне речи: усмена традиција, стил и језик, естетска вредност, мотиви, изучавање

Духовни менталитет становништва јужне Србије најпотпуније и најснажније се осликава у различитим моделима лирске народне поезије. Вук није стигао да запише усмено стваралаштво овог краја. Доцнији историчари књижевности и записивачи народних умотворина, активније се баве усменим стварањем јужне Србије тек после 1878. године. Међутим, највише песама из овог краја записано је тек након Другог светског рата, од 1968. до 1984. године¹. Међу песмама из овог периода највише је обичајних и обредних, од којих су посебно лепе лазаричке и ђурђевске песме.

Обредне песме чувају древне религиозно-митолошке појаве и магијске представе човека према природним појавама, које се у свести обичних људи манифестују као исконски нагон и чежња за спознајом реалних и наднаравних сила. Жанровска разноврсност и богатство мотива који се срећу у овим песмама плене снагом емоција и сензибилитетом неуроког, али даровитог певача, који је своје снажне емоције уобличио одговарајућим песничким сликама. Са тог становишта, те песме се могу дефинисати као ризница поетских драгуља, сатканих од додолских, лазаричких, коледарских, краљичких, ускршњих, обичајних, љубавних, и песама о раду. У садржини ових песама препознају се тонови духовних обележја прошлости из којих се читавају снажни

¹ Види: Златановић, Момчило (2007): Народне песме и басме јужне Србије, Врање, Библиотека Ризница 14

рефлекси паганских ритуала, који се, имплицитно, манифестују у новијим, християнизованим лирским формама.

Многе обредне песме су настале из човековог односа према појавама из природе, а нарочито из његовог исконског нагона да овлада окружењем у којем живи и жеље да природу и свет њој учини доступним својим потребама и својим афинитетима. Има у овим песмама наталоженог примитивизма, обредних ритуала, празноверја и страха, али и снажне знатижеље да се досегну тајне живота и мистика човекове судбине. Додолске песме припадају најстаријим формама обредних песама, које су певане за дугих летњих суша, када је човек покушавао на разне начине да одобровољи божанство не би ли му послало толико жељену кишу. У додолама које је забележио Вук пева се о ритуалима када најлепша девојка са осталим девојкама призива кишу. У додолама јужне Србије среће се и супротан приказ – девојке у ритуалној представи моле божанство да заустави кишу. Ако је први тип додола настао у време дуготрајних суша, додоле јужне Србије инспирисане су дуготрајним кишним летима:

Престан, престан, кишице,
Мајка ти се молила,
На камену седла,
Двоје деце држала.
Једном име Навора,
Другом име Превора–
Преврни се, небо,
Направи се ведро
Као чисто сребро!

Међу записаним усменим формама из јужне Србије највише има лазаричких песама. У овим песмама је дата слика идеалног породичног живота, а врло често су инспирисане љубавним осећањима. Неки видови обредних ритуала опеваних у овим песмама сачувани су све до наших дана. После Другог светског рата, скоро у свим селима у околини Прешева, Лесковца и Врања, у Трговишту, Црној Трави и Горњој Пчињи, било је доста магијско-ритуалних игара, у извођењу девојака, лазарица, које су певале лазаричке песме. Због миграције сеоског становништва у град, данас је мање таквих представа, али их још увек има у већ поменутих местима. У Трговишту су 1983. године обилазиле куће две поворке лазарица. У својој ритуалној игри изводиле су три песме; прва је била посвећена води, друга летини, а трећа се певала у част домаћина у чијем би дому преноћиле. Урбана цивилизација крајем XX века донела је промене у одевању, а каткад и у певању ових девојака. Крајем XIX и почетком XX века, лазарице из Пчиње су се другачије одевале него данас. Део обавезне гардеробе био је: „фес на глави с кићанком, појас, за појасом пиштољи и повећи нож, јатаган го у руци“ (Аранђеловић 1902: 2).

Момчило Златановић наводи да су се крајем XX века у селима Прешевске Моравице још увек могле срести поворке лазарица. Лазарице су у Славујевцу 1988. године „певале читав циклус песама, које су измењене у садржини, композицији, а нарочито у језику.“ Уместо дијалекатског израза „Пуна чаша ракија“, певале су: „Пуна чаша ракије“; уместо „Над воду цврти ниче игличе“ – „Над водом цврти, ниче игличе“ (Златановић 1988: 9).

У лазаричким песмама јужне Србије пева се о лепоти младих, о широкој скали љубавних осећања, о природи, летини, обичајима, ситним животним радостима и проблемима свакодневног живота. Доста је песама о „овцама и овчару“, о пчелама, о онима који знају неки занат, о учитељу, војнику, и сл., али се пева и о „ономе који има кћер за удају“, о невести, девојци, младожењи. Знатан број песама инспирисан је пословима и занимањима из сеоског живота. Нарочито су снажни и сугестивни стихови који говоре о лепоти младића или девојке и начину на који се исказују интимна осећања:

Море, Ђоко, црно око,
Што ме гледаш испод око,
Као сокол под облака,
Како слунце испод небо?

Портрет младића у лазарицама вајан је у декору јуначке традиције – они су често на бесном, окићеном коњу, у необичном гуњу, са припасаном сабљом или са пушком. Пушка, као део јуначке опреме сугерише закључак да међу лазарицама има доста песама новијег датума. Ликови младића освенчени су често дертом, тугом или инатом, али и недоследношћу сопственим принципима, када се нађу разоружани пред неодрживом снагом женске лепоте. О томе говоре стихови песме „Зарече се млад делија“, у којој јунак не одолева магичној снази женске лепоте и својих, порочних навика, па, као и раније:

Па си иде по кафане,
Па си пије љут ракија,
Па си пије рујно вино,
Па си пије горке кафе,
Па си љуби младе жене,
Па си игра сос девојке.

Лепота жене је незаобилазна тема лазарица. Лепа жена је изазов и инспирација за све друштвене слојеве, за сва занимања и титуле из времена у коме су песме настале. Жена је недостижна онолико колико је привлачна. За то су мушкарци спремни на безрезервно жртвовање да би се освојила наклоност жене и да би се осетиле чари њене лепоте. У једној песми млади трговац Димитрије даје „товар свиле“ за русе косе младе Стојне, а овчар моли купине да задрже девојку која му измиче:

Опни, рипни, купино,
Те ми сапри девојче!

Лазаричке песме не одражавају само време у којем су настале и менталитет човека тог времена. У њима се често даје вишедимензионална слика живота, дубокоумно промишљање о животу, о физичкој трошности човека и о његовој исконској жељи да одгонетне тајну вечности. Владан Недић је посебно наглашавао мисаону димензију ових песма, не запостављајући при том ни њихову књижевнопоетичку вредност. Свој став поткрепљује песмом која има свега три стиха:

Игличе венче над воду цвета;
Над воду цвета, над воду вене;
Над воду вене, над воду спада.

„Полустихови који певају о цветању и већењу, понављају се у овој песми, нимало случајно; вода се јавља непрестано, као неизбежно огледало; течан глас в одјекује у свакој другој речи; ритмички удари нижу се у неумитним размацима, укратко, све доприноси да главна мисао песме, утисак опште пролазности, добија најскладнији израз“ (Недић 1976: 49). Лазарице су своје ритуале прво изводиле на каквом извору, поред реке или поред потока и прву песму посвећивале води. У граду Врању би се окупиле поред неког бунара и ту би певале песму „Игличе венче“. Лепа је и лазарица „Пође Гојко лов да лови“, која садржи дирљиву причу о животињи којој ловац поклања живот, а она га за то богато награђује. Овај мотив се среће и у прозним формама, а чест је у усменој традицији и других народа.

Типолошки и структурално, у усменој традицији јужне Србије има свих песничких модела – поред додолских, могу се наћи леви примери ускршњих, краљичких, спасовских, ђурђевских, сватовских, здравица, песама о раду и љубавних, које су можда и најлепше од свих поменутих врста. Све су те песме без наслова, па ћемо их овде насловљавати њиховим првим стихом.

Типичан пример ускршње поезије налазимо у песми „Вика и повика“. Народни певач је сликовито дочарао опште расположење људи уочи великог празника, коме се једнако радују одрасли и деца, богати и сиромашни, велики и мали. У стиховима ове песме дате су аутентичне слике традиције и фолклора. Велики ускршњи празник прати игра, песма и свирка. Веселе се сви, у општем изобиљу богате народне трпезе.

Сачувано је доста и ђурђевских песама, које су записане на Косову и другим местима јужне и југоисточне Србије. У појединим селима се још увек могу срести различити облици ђурђевских ритуалних обреда у којима је обавезан одлазак у природу, брање цвећа и младица од врбе. Ови обреди се изводе за Ђурђевдан, а садрже, поред хришћанског, и остатке паганско-митског веровања у неприкосновену моћ наднаравних сила. Данас је ђурђевданских

ритуала све мање у реалном животу, али се још чувају митови и предања о догађајима за време ђурђевданских славских свечаности. Једно такво предање забележио је Момчило Златановић: „Пошто су девојке и момци убрали здравца у Здравцем камену, са прегрштима овог магијског биља дошли су код Лековите воде да се умију. Одатле су отишли на место Зараван и почели да играју и певају. Тиме су изазвали чуму која је дошла из буква и убила их“ (Златановић 2007: 9).

У ђурђевским песмама највише се пева о светом Ђорђу који се враћа из поља и саопштава да ће година бити сунчана и плодна:

Још порано роса опаднула.
Свети Ђорђе из поља се враћа.
Носи Ђорђе све зелени венци,
Носи Ђорђе цвеће свакојак,
Оће Ђорђе момци да опаше,
Оће Ђорђе моме да закити.

Спасовске песме чувају драж архаичних обредних ритуала, али су и оне, у новим условима живота, често обогаћене другачијим темама и мотивима. У неким местима Пчиње и данас се могу чути песме које почињу стиховима: „Свети Спаса коња спрема...“. У стиховима ових песама певач слави радост живљења, велича младост и лепоту, као у песми која почиње стихом „Спасово цвеће ц’втеше“. У структуру ове песме уграђена је кратка импресивна прича о овчару који моли воду да однесе цвеће вољеној девојци:

„Ој, водо, водо, водице,
Однеси цвеће у село,
Да ми се Паска закити,
Да песму Паска запоје,
Да коло Паска поведе!“

Прикривена чежња младића за еротском лепотом жене исказана је у његовој жељи да Паска буде најлепша међу девојкама. Има доста примера спасовских песама, у којима је дата широка скала љубавних осећања. Љубавна осећања младих исказана су у сугестивним поетским детаљима, који се у осећањима читалаца трансформишу у мноштво необичних слика и подсвесних асоцијација.

Краљичке песме су по тематици сличне спасовским. У њима су сачуване пра-слике ритуалних обреда и митских веровања. Краљички обреди су се одржали све до наших дана у појединим селима око Власотинца, Враћа и Владичиног Хана (Васиљевић 1960: 69–82). У селима између Враћа и Владичиног Хана „краљице“ су своје ритуале изводиле све до Другог светског рата. Ови обреди су се најдуже одржали у Грделичкој клисури, у селима на десној обали Мораве.

У песмама старијег порекла пева се о младићу који проси вилу и нуди јој угодан живот у кући своје мајке. Песме новијег порекла садрже љубавне мотиве који се срећу и у љубавним песмама из хришћанског периода:

Заспаја ми млад нежењен,
На крај воду, на ливаду.
Оздол иду две девојке,
Па се чудом почуђују:
Да ли да га разбуђују,
Или да га пољубују?
Прво си га разбудиле,
Па таг си га пољубиле.
Ој убаве, мале моме,
Играј играј, барјакаре!

Љубавна осећања су праћена љубавном игром. Игра је одраз младости и прикривених жеља са помешаним осећањима чежње и женске стидљивости. Игра је најпогоднији начин да се открију и искажу еротске страсти заљубљених младића и девојака.

Песме о раду су се певале уз орање, уз жетву или какве друге послове које обавља моба. Лепотом се издвајају жетелачке песме које имају такмичарски карактер, а често је у њима исказано и љубавно осећање. Посебно је лепа песма „Мори Павке, Павке дојњоморавке“. Мушкарци су опевани као добри зналци заната којим се баве, као у песми о бачвару Кости („Бачвар Коста бачву гради“). Девојке су увек лепе, паметне и вредне. Посебно је апострофирана њихова радиност. У једном лирском медаљону, од само четири стиха, дат је портрет такве девојке:

Седело Јане те прело,
Кола је дрва горело,
Товар борина светило,
Ока је свила напрело.

Када певају о сиромашним који кулече код Турака песме о раду одишу тугом која говори о тешкој судбини малих и обесправљених. На Косову и у неким селима јужне Србије сачуване су лирске баладе, у којима се пева како бег одводи најлепшу девојку, у време жетве, са њиве. Песма која почиње стихом „Жетву збира, цанум, Камбер-бего“, пева о трагичном удесу лепе Јане која жање пшеницу код бега Камбер-бега. Све девојке се увече враћају кући, али међу њима нема више лепе Јане: „Т’нку Јану, цанум, одведоше, одведоше цанум ју Камбера“.

Међу обичајним песмама које се певају на југу Србије, посебно су лепе сватовске. Ове песме садрже широку лепезу народних обичаја, исказаних

у надахнутим, сугестивним сликама, које асоцирају љубавну чежњу момка и девојке, просидбу, скупљање сватова, опроштај девојке са родбином и завичајем, долазак у нови дом, поједине тренутке весеља и друге обичајне представе. Нарочито су лепе песме у којима народни певач слави неодољиву моћ женске лепоте дајући јој размере наднаравних релација. То је илустративно дочарано у песми о Јанку од Косова („Зажени се Јанко од Косова“), у којој се пева о мору које се испречило као непремостива препрека сватовима на повратку са девојком. Сватови су били немоћни а препреку је савладала девојка:

Све сватове на крила пренесе,
А гајдара на вијен гајтана,
Младожењу у десну пазуху,
А девера у леву пазуху.

Сличан мотив среће се и у песми „Зажени се Јанко Србијанко“. Овде девојка елиминиса исту препреку тако што преко мора „сватови у скуте пренесе“, девера „на окато перо“, а младожењу „на златну прстену“. За разлику од претходне песме у којој се радња завршава након савладане препреке, овде народни певач наставља песму жељом сватова који моле ветар да подигне „на девојку превез“, не би ли видели „да л’ је јаковита, јаковита или виловита!“.

Сватовске песме су веселе по тону и по изразу; и тежишни мотив ових песама сугерише ведро расположење, као у песми „Пут путујев китени сватови“. Народни певач је фиксирао дан у коме се сунце није појавило, све док није дунуо ветар и подигао „јагл’к на девојку“. Лице девојке засјало је као сунце, а моћ женске лепоте дочарана је сугестивном песничком сликом, исказаном у сликовитом поређењу:

Сину лице како јасно слунце,
И огреја китени сватови,
И огреја гору и планину –
Чак се види до војнови двори!

Има у сватовским песмама каткад и прикривене туге која одудара од општег, свадбарског расположења. Овакве песме су ретке, али једнако лепе и снажне, дирљиве по снази осећања и сугестивних поетских детаља. У стиховима таквих песама се пева о неиспуњеним сновима, о непријатним обртима и исходима, који се не уклапају у очекиване, уходане обичаје пре свадбе. У песми „Ја зпроси нане“, исказна је туга младића, коме је најбољи друг преотео девојку, па га теши понудом да му буде девер на свадби. Своју тугу поверава мајци: „А како ћу, нане, девер да му будем, када ми се, нане, душа искидала“. Баладичну форму има и песма „Зажени се Стеван младожења“, у којој се пева о урокљивости женске лепоте. Овај мотив се среће и у лирско-епским мо-

делима усмене поезије. Када су сватови повели прелепу девојку, младожења Стеван призива северне ветрове и моли их да јој открију мрежу на лицу, да би се нагледао њене лепоте. Бог му је испунио жељу, али чим јој је сагледао лице, девојка умире, јер је била урокљива, па се очекивано весеље претворило у тугу и бол.

Здравице слове као универзални беседнички жанр у култури и традицији свих европских народа. Иако су особени модел народне реторике, у усменој традицији јужне Србије их нема много. У здравицама јужне Србије нема конкретне садржине; њихову структуру чине жеље, намењене ономе коме се наздравља. Има озбиљних и нонсенсно-шаљивих; прве садрже искрену жељу наздравичара који у датом тренутку, на слави или некој другој свечаности, бираним речима, а каткад и у узвишеном тону упућује домаћину најлепше наздравичарске жеље:

Чашу подигни, ој домаћине!
Срећна ти слава, весела ти глава!
Твоја ти слава увек помогла –
На тамни ноћи, на кални друми!
Чашу подигни, ој домаћине!
Твоја те слава свуда чувала –
На тамни ноћи, на кални друми,
Од иње вере, од туђе беде!

Било да су озбиљне или шаљиве, здравице увек имају беседнички тон. То им даје посебан звук и боју похвалног, молитвеног или хумористичког говорног модела. Каткад су веома кратке и представљају ситне бисере говорничке вештине са пуно духовитих стилских обрта и необичних поетских украса. По томе би се могле груписати у озбиљне, свечане, похвалне, и шаљиве. Посебно су лепе кратке, шаљиве здравице:

Живи и весели били!
По село курјаци јурили!
А баба и деда се од унучки
Сас грањку бранили!

Ништа мање нису лепе ни здравице шаљиво-подругљивог тона. У таквим моделима наздравичар не благосиља домаћина или присутне којима се обраћа, већ се обраћа њиховим душманима, да би изразио супротне жеље од оних које би упутио домаћину. Тек на крају, најчешће веома кратко, након што је завршио обраћање невидљивом непријатељу, упућује поздрав домаћину и друштву у коме се налази. Ове здравице су пуне живо извајаних хуморно-контрастних слика:

Ајде живи и весели били!
Душмани се побесили!
Гору фатили, кући се не вратили!
А који остали, сами се поклали!
А ми здрави, живи и весели били!

Здравице јужне Србије, представљају део усменог блага српске усмене традиције и уз епске песме чине најлепши део народне реторике.

Љубавне песме су најбројније и припадају групи најлепших лирских форми у усменој традицији јужне Србије. Оне најчешће садрже типичне мотиве љубави, али им посебан тон и боју дају елементи фолклорних и колоквијалних особености језика и средине у којој су настале. „Најстарије лирске песме о жени и о злату, о свили и о јатаганима, о јаблановима и о коњима испеване су ту. Трговина и уметност авантура ишле су ту заједно, укорак.“ (Савковић 1933: 194). У љубавним песмама се пева о идеалној лепоти момка или девојке, о забрањеној или неузвраћеној љубави, о тузи због расанка, или смрти вољене девојке. Највише љубавних песама настало је у Лесковцу, Нишу и Врању и у околини ових градова. Најчешће су их певале жене и девојке, у гостинским собама, за време зимских вечери, или испред куће у интимној атмосфери цветних дворишта. Народни певач је, у настојању да осветли узроке и последице неуспелих љубавних и несрећних судбина, дубоко понирао у осећања и подсвест човекове личности. Мисаона димензија стихова нарочито је снажна у песмама које исказују сетни враћански дерт, који је јачи од својих јунака, који управља њиховим животима и који варира од блажесно-сензуалног, до болног и разарајућег. Тај севдах и карасевдах, основни је белег љубави, исказан најчешће у сетном, баладичном тону.

Велики српски писац, Бора Станковић, сликар старог Врања, био је у својим најбољим делима, „Нечистој крви“ и „Коштани“, инспирисан карасевдахом и подсвесним нагонима јужњачког менталитета и неостварене љубави. Историја настанка Бориних дела обојена је несрећним љубавима главних јунака који су због неписаних закона и класних предрасуда доживљавали пораз своје љубави. Коштана из истоимене драме је метафора музике и поезије, а стари дертлија, Митке, не би био ни изблиза тако аутентичан и животворан јунак без стихова препуних дерта и карасевдаха. У роману „Нечиста крв“ песма и музика јужне Србије појачава психолошку димензију романа у којој се снажно осликава и маркира индивидуалност главних јунака, а нарочито трагични удес Софке. Тугу због неостварених снова писац дочарава стиховима песме „Хаџи Гајка“, која се у роману понавља три пута, а четврти пут само почетним стихом, „Хаџи Гајка девојку удава...“. Снага љубави често бива спутана, али има песама у којима је љубав опевана као исконски порив, који измиче дометима човековог рационалног бића. Физиономија јужњачког темперамента најпотпуније се одсликава у песми „Зарече се лудо, младо“. Стихови ове песме говоре о момку који се зарекао да да не иде „у

анови“, да не пије „рујно вино“ и не љуби „моме варошанке“, али када је су-
срео „т’нко Станче“, заклетва је пала у воду:

Сустрете га т’нко Станче,
Т’нко Станче Доњовранче.
Два пут су се пргрнали,
Трипут су се целивли
На три места уста пукла,
Три су капке крв капнале,
Беле тоске упрскале.
Па ги праше старе мајке,
па ги праше три године,
па ги праше, не опраше.

Љубавни дерт се исказује на више начина: као тиха сета и притајен бол,
као туга и жал за оним што је прошло и што се више неће вратити, иако се
силно жели, као чежња и притајени немир, неми дозив особе која се воли,
као у песми „Ој Јоване“:

Ој, Јоване, око соколово,
Стално гледиш, никад да ме видиш!
Ој, Јоване, крило лабудово,
Стално летиш, никад да долетиш!

Кратка по форми, али јединствена по снази осећања и асоцијативних
детаља, од којих свака представља причу за себе, песма „Ој Јоване, око соко-
лово“, је поетски драгуљ урођеног дара народног певача, који је, можда и сам
био у позицији да сања и жели, а да му се жеља не оствари.

Љубавне песме су старе по пореклу, али међу њима има стихова из но-
вијих времена. Узроци среће или несреће или поједини детаљи који говоре о
обичајима и наравима јунака, откривају старост ових песама. Песме из XV и
XVI века, садрже понеки детаљ из средњовековног живота, или из турског
ропства, неки облик магије, усмено предање, или веровање. У песми „Јова-
не, мори Јоване“ девојка верује да је за несрећни исход њене љубави крива
комшинка која њеном драгом даје омразну траву. У многим местима јужне
Србије, ово веровање се задржало све до данас.

Песме јужне Србије се одликују разноврсношћу мотива и лепотом го-
вора, у коме се осликава менталитет, усмена традиција и фолклор региона у
коме су настале. У овом раду су назначене само елементарне вредности пе-
сама у којима се осликавају дух и карактер народа, и елементи фолклора сре-
дине у којој су настале.

ЛИТЕРАТУРА

Аранђеловић (1902): Коста Аранђеловић, *Лазарице* (Стајовци и околи-на – Прешевска каза), Цариградски гласник, бр. 8 и бр. 12.

Васиљевић (1960): Миодраг Васиљевић, *Народне мелодије лесковачкој краја*, Београд: САНУ.

Деретић (1983): Јован Деретић, *Историја српске књижевности*, Београд: Нолит

Златановић (1988): Момчило Златановић, *Лазаричке песме у Прешевској Моравици*, *Расковник*, бр. 51–52, Београд

Златановић (2007): Момчило Златановић, *Народне њесме и басме јужне Србије* (1), Врање: Библиотека Ризница.

Златановић, Цветановић (1999): Момчило Златановић и Владимир Цветановић, *Народно њесништво данас*, Врање: Учитељски факултет у Врању.

Златановић, Цветановић (1999): Момчило Златановић и Владимир Цветановић, *Лирске народне њесме југоисточне Србије*, Врање: Учитељски факултет у Врању.

Милинковић (2003): Миомир Милинковић, *Девојка бржа од коња*, Ужице: Учитељски факултет.

Милинковић (2010): Миомир Милинковић, *Нацрт за ѡериодизацију српске књижевности за децу*, Нови Сад: Међународни центар књижевности за децу, Змајеве дечје игре.

Недић (1976): Владан Недић, *О усменом њесништву*, Београд.

Савковић, (1933): Милош Савковић, *Писма из Врања, Мисао*, Београд, књ. 42, св. 321–324.

Miomir Milinković
University of Kragujevac
Faculty of Education
Uzice

THE SPOKEN LIRICS OF THE SOUTHERN SERBIA

Summary: In this paper we research the spoken lyrics of the Southern Serbia and the way of poetical saying of the spiritual mentality of the citizens from that specific area.

The author deals with the thematic and ideal structure, style and language and the aesthetical values of the folk poems from the Southern Serbia. He also gives a short content of the earlier studies of the spoken heritage from this area. The poems are grouped and analyzed according to the themes and motifs of the inspiration.

Key words: spoken tradition, style and language, the aesthetic value, motifs, studying